

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

II. Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók a dohanytársaságban.

Köln contra Berlin.

Rendkívül érdekes és mélyreható viták folynak néhány hónap óta német katolikus testvéreink között. Mikor azt mondjuk, „néhány hónap óta”, a vitáknak legújabb alakulatait értjük; a korábbi változatok évekre, sőt évtizedekre visszanyulnak és majdnem olyan idősök, mint a németországi katolikus mozgalmak. A német katolicizmus száz év óta, de különösen a legutóbbi 50 esztendőben vallási, politikai, társadalmi és szociálpolitikai szempontból rendkívül sokat haladt. Az erők okos koncentrállására, az öntudat emlérése bőven termettek e szerencsés korszakban válogatott egyéniségek, akik valóságos prófétai működéssel a mai nagy eredményeket megalapozták. Igen természetes, hogy a katolikusok növekvő befolyása nem érvényesülhetett a protestáns államban anélkül, hogy az elvi jelentőségű kérdéseknek egész sorát föl ne vetette volna, olyan kérdéseket, amelyek egytől-egyig a katolikusoknak protestánsokkal való közös kulturműködésére vonatkoznak és megoldásuk a katolikus vallásnak és világnézetnek lényegét érinti. A német katolikus kultúr-erők ugyanis szerencsésen túlestek már a folyton panaszkodó, a megsértettet játszó, örökösön torzalkodó gravaminális politika korszakán. A protestáns császár és állam különösen a mai nagy szociális küzdelmek idejében értékes államfőntartó és társadalomgyógyító tényezőzt látnak a jól megszervezett katolicizmusban, sőt egyenesen felhívják, hogy vegyen részt a nagy nemzeti kultur-munkában. A gravaminális politika

mellett nem nehéz a katolikus jellegét ki-domborítani. Minden ellenzéknek természete az, hogy a saját elvei, mondhatnók: egyénisége alapján körülárkolódik, de ha azokkal kell együtt harcolnia, akiktől elvek választják el, be kell temetnie a sarcárait és meg kell keresnie a közös akciónak közös talaját anélkül, hogy e demarkacionális vonalakat meghuzni elefelejténé.

Ilyen helyzetben van most a német katolicizmus: A protestánsokkal való közös munka elvi alapjainak meghatározása és a határvonalak megajzólása két irányt teremtett. Az egyiket Köln, a másikat Berlin képviseli. Köln haladó-párti, Berlin orthodox katolikus. Fegyverrelket összemérték évekket ezelőt a szakszervezeti vitában, mikor arról volt szó, vajjon a szakszervezetek jellege keresztény legyen-e, vagy katolikus. A vita véglegesen nem fejeződött be, de az eredmények Köln, illetőleg München-Gladbachot igazolták: a keresztény szakszervezetek gyönyörű fejlődésben vannak. — Élénk emlékekben van még az u. n. „Litteraturstreit” is, amelyben Karl Muth (Hochland), Spahn etc. állottak és állanak nehéz harcot a Baumgartner-Kraik és mások által képviselt u. n. orthodox katolikus iránnyal.* Sok értékes fejtegetést adtak a katolikus világnézetnek és vallásnak a nemzeti irodalomhoz, művészetéhez való viszonyáról; kétségtelen, hogy mindkét fél helyes, dogmatikus alapokon áll, de az is bizonyos, hogy az egyéni átélés gondolata, a vallási és művészi átélés független kifejezésének joga, továbbá az irodalmi és művészi szép interkonfessionális jellegének olyan vehemens hangsúlyozása, mint

aminőt e gondolatok Muth beállításában kaptak szokatlanul individuális és némiképen a katolikus formalizmus ellen éleződött ki. Ennek a vitának nincs vége, jöhet Muth a Hochland legutóbbi füzetében Kraik *Denkschrift* című munkáját bírálva ezt mondja: (12. füzet 742. old.) „Darum sei mit dem Schluss dieses Jahrgangs auch unser letztes Wort gesprochen. Wir hoffen den nächsten Jahrgang rein zu halten von derartigen Diskussionen. Mit einem solchen Gegner (Kraik) über Kultur-probleme, geschweige denn über Aufgaben, Ziele, Mittel oder Erfolge unserer speziellen Arbeit zu verhandeln, ist nicht nach unserer Geschnack.“ — Muth eme legvégső megjegyzése is mutatja, hogy a vita folyamán meglehetősen sok keserűség halmozódott föl a felekben és épen ez teszi némileg érthetővé azt az izgatott és nem egyszerű sértő modort, a mely a legújabb vita hangját is sajnálatosan jellemzi.

Hogy messze ne kelljen visszamennünk, ott kezdjük, hogy f. év májusában „Köln eme innere Gefahr für den Katholicismus” című röpirat jelent meg névtelentül, de a melynek szerzőjét jól értesült körök Schopen stotzheimi káplán személyében gyanítják. A könyv hat fejezetben tárgyalja az ugynevezett kölni irányt és sokatlan nyíltsággal mutatja ki, minő veszedelmeket rejt magában az a törekvés, hogy a katolikus politikai, szociális, irodalmi mozgalmak a Bacher-Kölnische-Volkszeitung-Muth-Spahn-München-Gladbach vezérkar hatása alatt letérnek a kimondottan Katolikus talajról és valamely öbör vagy interkonfessionális alapon a nagy protestáns irányzatokhoz közeledni iparkodnak. Bacher és a törekvéseknek még 1906. márciusában hangot adott „Wir müssen aus dem Turm herans” című hirhadt vezércikkében, melyben azt fejtegeti, hogy a centrumnak el kell hagynia felekezeti

* Ezzel a vitával, amennyiben általában érdeki, bővebben is megfogjuk ismertetni olvasónkat. A szerk.

Reminiscenciák.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

Bár erősen benne vagyunk már az új iskolai év munkájában, érzem, hogy ezzel a „vakáció” tárcával még adósa vagyok a Fejérmegyei Naplónak. Nem lesz utelírás, csak néhány emlék, mely fennmaradt lelkemben a pihenés napjaiból. Papírra vetésénél az a meggyőződés vezet, hogy megérdemli az elolvasást, sőt itt-ott az elméledést is.

Kuen Hédervary miniszterelnök ur dédelgett gyermekének, a nemzeti munkapártnak eddigé legjelentősebb s legokosabb cselekedete, hogy Magyarország harmincezer — neveléssel foglalkozó emberének a magyar államvasutak összes vonalaira megadta az arcképes igazolványt. Gondolom, talán még sohasem utazott annyi tanító és pap ebben az országban, mint az ideai vakációban. Lelkesedve hoztuk áldozatul a haza akarom mondani: a Máv. oltárára garasainkat, melyek különben minden valószínűség szerint a zsebeinkben maradtak vagy ami még valószínűbb; egyéb célt szolgáltak volna. Így aztán jól járt mindenki. Mi sok mindent megtapasztal-

tunk, az állam pedig hozzájutott néhány százezer koronához. Én azt hiszem, hogy ez az intézkedés nemcsak a kultura, de financia szempontjából is jól kifizette magát.

A nobiles gondolkodás terén hűségesen követte óriás testvérét a Kassa-oderbergi vasút, mely ezáltal sok vékonypénzü embernek tette lehetővé, hogy hazánk legszebb részét bebarangolja. Megvagyok róla győződve, hogy ő is megtalálta a maga számát.

Egész másként cselekedett a mi saját külön helyi vasutunk, a jó öreg D. V. Az érdemekben és gondoktól megoszult társaság azt tartja, hogy akinek nincs pénze, az ne utazzék, akinek pedig van, az fizessen. En regóta ismerem a pesti tükörpalota nagyuri lakóinak gondolkodásmódját s azért nem utasítottam vissza magamat a köszívű emberek fainak ajtajától, mint egyik-másik jóismerőssöm, hanem úgy cselekedtem (csak hogy okosabban és ami a fő: hasznosabban), mint Verne Gyula „vasfejl Kerabánja.” Félóra késés árán megterültem a magyar államvasut vonalán utazva a déli vasutat s kiszámítottam, hogy ha velem együtt sok ember ugyanazt teszi, hát rövid időn belül jóval kevesebb csőrepedés esik a déli vasút mozdonyain, mint az elmúlt nyáron a nagy forgalom következtében

történt. Módszeremet melegen ajánlom a tisztelt utazó publikum becses figyelmébe.

Két évvel ezelőt egy felsővidéki főszolgabíróval beszélgettem a nemzetiségi kérdésről. Az akkori jó koalíciós időben szabad volt a véleménynyilvánítás. Az én jó főbíróm is szabadon beszélt s nem minden mea culpa nélkül a következőket mondotta.

— Ugy látszik, Tisztelendő Úram, hogy a magyar közigazgatás soha nagyobb hibát nem követett el hazafas szempontból, mint az utóbbi másfél évtized alatt, mikor a nemzetiségi vidékeken a néppártot elnyomta. Elvben megemelte a szent liberalizmust az ugynevezett vallási fanatizmussal szemben, de azt a becsületlen s katolikus részében hazafas tót népet, melyet a néppárt épen mély vallásossága révén örökre a magyar állameszméhez fűzött volna, rettenetes választásaival végleg odakérgette a nemzetiségi igazgatók karjaiba. Önök odalenn túl a Dunán nem is tudják, nem is sejtik azt az óriási elkeseredést, mely itt a felvidéken a mi népünk felkelt megüli s fájdalom, nincs rá-kilátás, hogy ezt a hibát valaha helyrehozzatnánk. Cseh és Morvaország-ból folyton szítják a nemzetiségi mozgalmat, melynek már nálunk is sok az apostola s hova-

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Sövegjártó János

AZ ELOTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ.

Allandó nagy raktár ágy- és asztalneműkben, szintartó karton- és zephirekben stb.

Egy jónévaló való fűtanulónak felvésték.

Mai lapunk 6 oldal.

Vasárnapok vásárai. Esztergom megye a következő okos átiratot küldte a megyénkhez és városunkhoz: Indítsanak mozgalmat a törvényhatóságok a vasárnapok vásáraitak és korcsmázásainak megszüntetésére. A szép és okos dologt pártolni kell!

Canlam tanár, a napolyi királyi egyetemen klinika híres vezetője, tudományos előadásában a következőképen nyilatkozik:

En a természetes Ferencz József-keserűvizet cukorhajban szénvedő betegemnél, a kik szigorú kezelés alatt álnak, kitűnő eredménnyel alkalmazom. A Ferencz József-víz éhgyomorra használva, javítja az emésztést és teljesen potolja a karlsbádi természetes ásványvizet.

Az ásványvizkereskedésben kifejezetten valódi „Ferencz József”-keserűvizet kell kérni; a hol pedig nem kapható, onnan a legjobb közvetlenül a Ferencz József-keserűvízforrások szétküldési igazgatóságához, Budapesten, fordulni.

A szabadulás öröme. Kovács György alsóalapi illetőségű budapesti lakos gépész-kovács f. hó 16-án töltötte ki büntetését a helybeli törvényszéki fogházban. A fogházból egyenesen a vasúti állomásra ment, ahol alaposan berugott; részegségben botrányt kellett, úgy, hogy a rendőrségnek kellett őt a városházára szállítani. A rendőrség Kovácsot 1 napi elzárásra ítélte.

Rendőri hírek.

Horváth Kálmán bucsu-i (Vas-m.) illetőségű napszámos folyó hó 16-án városunkban lakás és foglalkozás nélkül csavargott. A rendőrség 1 napi elzárásra és illetőségi helyére toloncolásra ítélte.

Kocsis József és Rész Ferenc helybeli lakosok alaposan berugták s a Városházátérten összeverekedtek. A rendőrség a verekedőket fejenként 5 napi elzárásra ítélte.

Virág Imréné helybeli kofaasszonyt a rendőrség elítélte 15 korona pénzbüntetésre. A büntetés indoka az volt, hogy Virág Imréné tiltott időben vásárolt a piacon.

20 fillér egy nagy doboz **Fernolendtféle** világhírű cipőkrém. — Legjobb **denaturált spiritusz** literje 52 fillér. — **Gummisarkok**, melyek a járását biztossá és kellemessé teszik, továbbá **cipőfüző** különlegességek, matracba való **lőszőr**, **afrikai és tengerifü**, stb. legolcsóbban kaphatók **LANGRAF GÁBOR ÉS FIA** gépszáj- és bőrkereskedésében Jókai-utca 8. — Telefon 100.

Hirtling Kálmán

fűszer, csemege, cukor, kávé, ásvány, bel és külföldi borok és pezsgő különlegességek nagyraktára

Székesfehérvár, Nádor-utca

a zirci templommal szembe Krén vaske- reskedése mellett.

Telefon 207 szám.

Telefon 207 szám.

Naponta friss bel és külföldi gyümölcsök. Óriási választék bel és külföldi halak, sajtok, likörök, cognak, pezsgő és borokban.

Olcsó árak és legpontosabb kiszolgálás.

Vidéki megrendelések a leggyorsabban intéztetnek el.

Balatónfüredi elsőrendű csemege-szőlő, méz-édes, 5 kilós posta kosár 3 korona 30 fillér. 1 kiló 64 fillér.

Friss felvágottak.

1 kiló kristály cukor 88 fillér.
1 liter neszmeji bor 72 fillér.

A helybeli légszeszgyár a legjobb minőségű sziléziai darabos gázköszénből előállított

COAKS-át

ajánlja métermázsánként 4 korona árban a gyártelepen.

A ki legalább 3 métermázsát vesz egyszerre, annak a coaks-ot díjmentesen hazaszállítjuk (a ház kapujáig). Az ugyanilyen köszénből előállított **KATRANY** ára métermázsánként 6 korona a légszeszgyárban, előzetes készpénzfizetés ellenében. Egész vagonrakomány rendelése esetén kedvezményes ár megegyezés szerint.

Kátrányunk nagyon alkalmas szőlőkarók festésére és mindennemű fának konzerválására.

A székesfehérvári légszeszvilágítási társulat igazgatója:

MRAZ W.

Női divatterem elhelyezés.

Van szerencsém a n. é. hölgy közönséget mély tisztelettel értesíteni, miszerint **Nádor-utca 7. sz. alatt** levő

NŐI DIVATTERMET

Jókai-utca 20. szám (saját házamban) **helyeztem** át, ahol azt a mai kor igényeinek és kényelmének megfelelően rendeztem be.

Elvállalom az összes női ruhák — a legújabb angol és francia divat szerint, ugyszintén nők buzdái, valamint mindenféle női sportöltönyök (vadász, lovagló, ebőtűnk stb.) legjutányosabb árak mellett precíz elkészítését.

Egyben nem mulaszthatom el nagybecsű rendelőimnek a múltban irányomban tapasztalt jóindulatáért köszönetet mondani és tisztelettel kérem, hogy számomra azt a jövőben is fentartani méltótlanságok.

Szíves megbízásait a legnagyobb készséggel várom, maradtam

VARGA ISTVÁN
női szabó.

Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön bányá, Ha Fernolendit NIGRIN-jét nem használja.

Drezdai Motorgyár részv.-társ.

Németország egyik legrégebb és legnagyobb motorgyára.

Szállít szakkörökben elismert legjobb gyártmányú **Benzin-, Nyersolaj-, Gáz-, Petrolium-motorokat és locomblokat** — valamint szivógázmotorokat —

MEGLEPŐ UJDONSÁG!
EGYETEMES GENERATORUNKKAL a tényleges **1000 óránként csak kb. 1 Allertó kerül** Vezérlékviselet.

Gellért, Ignác és Társa
Budapest, Terezkürt 41. sz. Telefon 12-91.
Legmesszebbmennyő jótállás Kézbevételezett feltételek.

„Keil-Lakk”-nál jobb máz nincsen. Asszony mondja: ez a kincsem! A pádló úgy fénylik tőle. Nem is kell sok máz belőle: **Keves munka, semmi kín, Barna, vagy porszürke szín, Figyelmet csak arra tegyen, Hogy az mindig „Keil-Lakk” legyen. Ajtó, mosdó, ablakpárkány. Oly fehér lesz mint a márvány.**

Mindenkor kaphatók:

Flits Pál és Langraf Gábor és Fia cégnél, (Székesfehérvárott)

Bicske: Keller Szilárd. Devecser: Böhm József.

Sárbogárd: Braun Miksa. Veszprém: Bakos Kálmán.

ZILZER MANÓ

ferri-, nő- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szégyény-Mariich-utca.

Allandóan nagy raktáron mindenféle

ferri-, nő- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,

Ferenc József-kabát,
köpenyek (havelok)
bőr-kabátok, utazóbundák,
raglan-felöltők, kabátok.

VÉDJEGY.

Az eredeti Singer-varrógépek valódi árúit
ezen védjeggyel ismerhetők fel.

Az eredeti Singer-varrógépek valódi árúit
ezen védjeggyel ismerhetők fel.

FIGYELEM!

Azon varrógépek, melyeket más kereskedők
árúsítanak és forgalomba hoznak, mind a régi
SINGER-féle varrógépek utánzatai. Ezek
természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek
s nem is a SINGER-varrógép részvénytársasá-
gától származtak, — miért is ügyeljünk a
védjegyre, mert csak ezen védjeggyel ellátott
varrógépek a valódi, eredeti SINGER-gépek.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság Bognár-u. 2.
— SZÉKESFEHÉRVÁR. —
Nádor-utca Töltényi-féle ház.

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek a ki-
adóhivatalban Szent István-tér 1.

Székesfehérvári utmutató.**Fűszer:**

FLITS PÁL FIA
fűszer és csomago üzlete
Nádor-utca 4.

SZIGETHY TESTVÉREK
közvetlen kávébészlet és
fűszer csemegé kereskedők
Kossuth-utca.

IFJ. TÓGLGYULA
festék és cement
főraktára
Városház-tér 1 sz.

Keresztény
fogyasz. szövetkezet
Szégyény-Mariich-utca.
Fiók üzlet Zámoly-utca.

BRUZZA GYÓZÓ
fűszer, festék és liszt ke-
reskedő
Székesfehérvár-utca 58 sz.

IFJ. GRÜNSCHNEK JÁNOS
fűszer-, liast-, vegyeskeres-
kedése
Székesfehérvár, Halász-utca 1.

Cukrász:

BINDER GYULA
Városház-tér 5 sz.

Divat:

Keresztény Zsigmond
divat áruház
Városház-tér.

FALVAY FERENCZ
úri és női divat
Kossuth-utca.

KOVÁTS ANTAL
úri és női divat
Városház-tér.

VARGA ISTVÁN
női szabó műterme
Jókai-utca 20 sz.

ORSZÁGH IMRE
női szabó
Megyeház-utca 4. sz.

Singer Co. varrógép
részvénytársaság
ajánlja eredeti varrógépeit
Nádor-u. Töltényi-féle ház.

Rehorska Vilmos
műfész és vegyészintézet
Üzlet: Maltér 1.
Telep: Tobak-utca 21 sz.

PAPP KÁROLY
utóda Szalatkovszky József
műhelyem festő vegyészintézet
Üzlet: Városház-tér 5 sz.
Telep: Palotai-utca.

AUERBACH JÓZSEF
mosó intézete
Jókai-utca 10 sz.

NAGY IGNÁCZ
mosó intézete
Lakatos-utca 10 sz.

Férfiszabók:

KISS ANTAL
Kossuth-utca 4 sz.

FAZEKAS LAJOS
Kossuth-utca 13 sz.

Cipészek:
POLLÁK REZSÓ
férfi és női cipész
Nádor-utca 7.

Ifj. Sándorovits György
úri és női cipész
Iskola-utca Barátok épülete.

Fürdő:
ÁRPÁD-FÜRDŐ
Kossuth-utca.

Külömfélék:
PETE GYULA
fényképész
Várkor-ut 28 sz.

KLÖKNER PÉTER
cs. és kir. udvari könyv,
zenemű, papír és fényké-
pező cikkek kereskedése.
Nádor-utca.

HEILMAN SÁNDOR
könyvtárosa
Szent Imre-utca 1.

HEIN MÁRTON
hangszerkészítő
Kossuth-utca 2 sz.

PAPP LÁSZLÓ
vaskereskedő
Szégyény-Mariich-utca 1.

IZINGER KÁROLY
szígyártó
Kossuth-utca 5.

KÜMMEL BÉLA
mű és kereskedelmi
kerteszet
Kossuth-utca.
Telep: Kert-utca.

BAKOS JÓZSEF
kádármester
Malom-utca 6 sz.

KOVÁCS GYÖRGY
kocsigyártó
Fazekas-utca.

GERVEIN MIHÁLY
kovácmester.
Készít mindennemű új és
divatos kocsikat.
Vörösmarty-tér 1.

KÖNIG KÁROLY
készműves és kőszörűs
Városház-tér.

KÖNIG JÓZSEF
készműves és kőszörűs
Kossuth-utca 7.

Vendéglők és kávéházak:

BARNAI IGNÁCZ
Magyar Királyhoz címzett
kávéháza és szállóháza
Nádor-utca.

Özv. Emhecht Gyuláné
Dréher féle sörcsarnoka
Bank-utca 1 sz.

GÁRDOS ZSIGMOND
„Korzó kávéház”
Nádor-utca.

IFJ. HÉJJ IMRE
Arany Ponty
vendéglős
Maltér 3 sz.

KUNTLER JÓZSEF
beszálló vendéglős
Palotai-utca 33 sz.

Építők:
SZABÓ JÓZSEF
építési irodája
Várkor-ut 43 sz.

Vanka Testvérek
ácsmesterek
Palotai-utca 71 sz.

STREIT JÓZSEF
ácsmester
Palotai-utca 57-59 sz.

KISS KÁROLY
építési irodája
Szűzbroc-utca 10.

PEHAKKERANDRÁS
építési vállalkozó
Geonka u. 9 sz.

Asztalosok:

FÜSTER LAJOS
mű asztalos
Megyeház-utca 15 sz.

BODA GYULA
épület és butor asztalos
Lövölde-utca 12 sz.

Lakatosok:

KILI JÁNOS
épület és műlakatos
Úsz-utca 21 sz.

KOVÁTS JÁNOS
géplakatos műhelye
Maltér 9 sz.

Festők:

GERLITS JOZSEF és FIA
szobafestő és mázoló
Jókai-utca 2 sz.

Schmültz László
cím-, szobafestő és
mázoló
Vásár-tér 17. sz.

GUTMANN L. ES FIA
szoba-, cím-cimer és fanemű-
festő.
István Kégl György-utca 7.

Temetkezés:

HERMANN KÁROLY
ES TÁRSA
„Kegyelet” temetkezési
vállalat
Kossuth-utca